

Vattenfall AB

Staff Function Communications
Public & Regulatory Affairs Sweden
169 92 Stockholm

Miljödepartementet

m.remissvar@regeringskansliet.se
cc: christina.leideman@regeringskansliet.se

Datum:
2021-11-04

Kontakt: Cecilia Tärnström
E-mail: Cecilia.tarnstrom@vattenfall.com

Telefon: 070-5395911

Diarienummer: M2021/01277

Remissvar avseende En rättssäker vindkraftsprövning (SOU 2021:53)

Vattenfall är ett ledande europeiskt energiföretag som i mer än 100 år elektrifierat industrier, levererat energi till människors hem och moderniserat vårt sätt att leva genom innovation och samarbete. Vi vill nu göra det möjligt att leva fossilfritt inom en generation. Därför driver vi omställningen till ett hållbart energisystem genom satsningar på fossilfri produktion och klimatsmarta energilösningar för våra kunder. Vattenfall ägs av svenska staten.

Vattenfall tackar för möjligheten att få lämna synpunkter.

Prövningen av en vindkraftspark har en särreglering i miljöbalken genom att det i 16 kap. 4 § miljöbalken endast går att ge tillstånd till en vindkraftsanläggning om kommunen eller kommunerna där vindkraftsparken ska byggas har tillstyrkt det. Undantaget är om regeringen har tillåtit verksamheten. Ett beslut om kommunal tillstyrkan behöver inte motiveras och det saknas en tidsgräns för när kommunen ska fatta ett sådant beslut. Det saknas dessutom uppställda beslutskriterier och kommunen kan ändra inställning när som helst under processens gång fram till dess att tillståndet givits och vunnit laga kraft.

Mot den bakgrunden välkomnar Vattenfall utredningen och dess förslag som syftar till att stärka rättssäkerheten och öka förutsebarheten och effektiviteten i prövningen av vindkraft.

Vattenfall anser att flera av förslagen är positiva, t.ex. att en begäran om lokaliseringsbesked kan sökas tidigt i ett vindkraftsprojekt, att kommunens beslut ska motiveras och ges inom en viss tid, samt att en möjlighet till överklagande införs. Det är dessutom positivt att det tydliggörs att det är vatten- och markanvändningen som ska prövas.

Dock lämnar utredningen några förslag som enligt Vattenfalls bedömning riskerar att skapa nya svårigheter, bl. a. att antal verk ska ingå i kommunens prövning samt förslagen kring översiktsplan och överklagandeprocess. Det finns också risk att tillståndsprocesserna kan förlängas i tid, för de fall verksamhetsutövare väljer att överklaga.

Utförligare synpunkter anges i avsnitten som följer.

Lokaliseringsbesked

Vattenfall är positiv till en reformering och konstaterar att kommunen med utredningens förslag fortsatt har möjlighet att bestämma var i kommunen det är lämpligt med vindkraft. Det är bra att utredningen tydliggör vad kommunens lokaliseringsbeslut ska omfatta och att den tydligt avgränsas till frågor som rör mark- och vattenanvändningen. På så sätt undviks dubbelprovning, då det är tillståndsmyndigheten som prövar om vindkraftverken kan ges tillstånd med hänsyn till påverkan på djur, natur och människor. Kommunen är remissinstans i miljöprovningen.

Vattenfall anser också att det är positivt att det tydliggörs att kommunens beslut om lokaliseringsbesked ska motiveras, lämnas inom sex månader från det att vindkraftprojektören begärt det och kunna överklagas. Vidare är det positivt att det finns klagjordade kriterier för vad en begäran om lokaliseringsbesked ska innehålla. Vattenfall anser att om kommunen anser sig behöva ytterligare information, ska den begäras in skyndsamt samt tydligt avgränsas till vad som krävs för lokaliseringsbeskedet. Vattenfall välkomnar god dialog med kommuner.

Vattenfall ser inte behov av att utforma bestämmelserna i en ny lag. Vattenfall anser att kommunens tillstyrkande i ett lokaliseringsbesked kan inrymmas i nuvarande bestämmelse i 16 kap. 4 § miljöbalken, med vissa justeringar och tillägg, bl.a. att tillstyrkandet avser ett lokaliseringsbesked, vad begäran om lokaliseringsbeskedet ska innehålla samt inom vilken tid kommunen ska fatta sitt beslut och hur det kan överklagas. Förtydliganden av bestämmelsen kan ske genom förarbeten. På så sätt behålls en kortare lagtext, samtidigt som en lagtext med negationer undviks.

Översiktsplaner

Tydligheten för vindkraftsprojektörer ökas om kommuner har angett var anläggningar för vindbruk är lämplig i översiktsplanen/vindbruksplanen. Som vindkraftutvecklare är Vattenfall angelägen om att översiktsplanerna är uppdaterade och faktabaserade. Vattenfall föreslår därför att kommunerna samverkar med Energimyndigheten och Naturvårdsverket, som har tillgång till forskning och fakta som kan vara värdefullt i översynen. Vattenfall bistår också gärna med kunskap. Översiktsplanernas utformning vad gäller utpekande av vindkraftsområden bör samordnas med mål och inriktning i den nationella strategin för hållbar vindkraftsutbyggnad¹.

Teknikutvecklingen går snabbt, där större rotorerna och högre vindkraftverk möjliggör att vindresursen kan nyttjas mer effektivt och därigenom ökar turbineffekten och livslängden på turbinerna. Att använda den mest effektiva tekniken är centralt för en hållbar vindkraftutbyggnad och det är därför viktigt att kommunernas översiktsplaner möjliggör användandet av ny teknik. Vattenfall förutsätter att översiktsplanerna fortsatt ska innehålla mål och syften men inte de tekniska detaljer som hanteras av detaljplan. Vattenfall befarar att det finns en betydande risk att kommunerna anger alltför låga höjder i översikts/vindbruksplanerna för de fall sådan information anges. Om inte bästa teknik får användas krävs fler vindkraftverk för att ge samma produktionsvolym och det medför en lägre kostnadseffektivitet. I de fall kommunen anger maxhöjder i sina översiktsplaner vill Vattenfall därför uppmana kommuner att ange framsynta höjder.

Vattenfall anser att kopplingen till huruvida den planerade vindkraftparken är förenlig med den markanvändning som anges i översiktsplanen i huvudsak är positiv. Men Vattenfall ser dock

¹ Initiativet leds av Energimyndigheten och Naturvårdsverket

en allvarlig risk för att arbetet med en ny översiktsplan drar ut på tiden vilket kan leda till att det blir ett stillestånd i den kommunala hanteringen av lokaliseringsbesked eller att kommun avstyrker begäran p.g.a. att de behöver ge ett besked inom sex månader. Det är olyckligt och bör om möjligt undvikas.

Utredningen föreslår en s.k. ventil för kommunen att neka lokaliseringstillstånd även i de fall översiktsplanen pekat ut området för vindkraft. Vattenfall anser att författningskommentaren tydligare bör betona att det ska röra sig om extraordinära omständigheter och gärna genom att exemplifiera när en sådan ventil kan användas.

Överklagandeprocessen

Utredningen föreslår att en möjlighet ska införas i lagstiftningen att beslut om lokaliseringsbesked ska kunna överklagas av den beslutet angår och har gått emot. Vattenfall välkomnar förslaget, men anser att överklagandeprocessen behöver tydliggöras. Det framgår inte varför utredningen föreslår att överprövningsinstans är länsstyrelserna i stället för miljöprövningsdelegationerna, vilka normalt prövar ansökningar om tillstånd om miljöfarlig verksamhet avseende större vindkraftsprojekt. Positiva lokaliseringsbesked ska få överklagas tillsammans med tillståndsbeslutet och dessa kommer således prövas av miljöprövningsdelegationen, mark- och miljödomstolen och i sista instans Mark- och miljööverdomstolen. Vattenfall anser att det vore ändamålsenligt om ett mindre antal miljöprövningsdelegationer utgjorde första överprövningsinstans och eventuellt att ärende och mål som rör överklaganden av negativa lokaliseringsbesked behandlas som förtursärenden och -mål för att inte fördröja tillståndsprocessen.

Vattenfall instämmer i bedömningen att negativa lokaliseringsbesked ska kunna överklagas direkt eftersom ett lokaliseringsbesked är en förutsättning för att kunna ansöka om miljötillstånd. Av den anledningen är det även angeläget att överklagandeprocessen är effektivt. Det vore oerhört negativt om överprövningen av ett negativt lokaliseringsbesked kan ta 2-3 år innan det har vunnit laga kraft², vilket skulle medföra att hela utredningsarbetet avstannar.

Vattenfall anser vidare att det är problematiskt att utredningen föreslår att "*En överprövning ska leda till att lokaliseringsbeskedet upphävs eller slås fast, inte till att det ändras*". Vattenfall anser att en överprövande instans ska ha rätt att bevilja ett positivt lokaliseringsbesked i de fall där kommunfullmäktige har avslagit ett lokaliseringsbesked på felaktiga grunder, d.v.s. i strid mot sin egen översiktsplan/vindbruksplan eller med en sådan motivering om omständigheter som inte ska prövas i beslut om lokaliseringsbesked. Detta kan jämföras med det som gäller för detaljplaner; enligt 11 kap. 10 § första stycket plan- och bygglagen har länsstyrelsen rätt att utöva tillsyn över kommunala beslut, vad gäller att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser, och besluta om den av den ovan nämnda skälen ska överpröva kommunens beslut.

² jmf. utredningen anser att beslutet ska kunna överklagas som överklagande av detaljplaner, s. 12 och 144

Ekonomisk kompensation

Utredningen ser behov av att införa ett system för ekonomisk ersättning till vindkraftskommuner. För Vattenfall är det viktigt att vara engagerad i de bygder vi är verksamma i. Lokal nytta kan förutom rena ekonomiska incitament vara att skapa tillväxt genom att attrahera lokala och regionala arbetstillfällen. Vattenfall välkomnar att fortsatt utreda lokala incitament, men vill betona att teknikneutralitet bör vara ett kriterium.

Avslutande ord

Vattenfall delar utredningens uppfattning att det svenska regelverkets krav på högintensiv hinderbelysning bör anpassas till internationella riktlinjer, så att det räcker med medelintensivt rött ljus upp till 315 meters totalhöjd. Utöver det bör behovsstyrd hinderbelysning tillåtas. Det skulle kunna öka den lokala acceptansen.

Vattenfall anser att det är avgörande för att lyckas med omställningen av samhället att denna utredning ses som en viktig del i Energimyndighetens och Naturvårdsverkets nationella vindkraftsstrategi.

Med vänlig hälsning

Vattenfall AB

Anja Alemdar
Chef Public & Regulatory Affairs Sweden